

Outi Alanko-Kahiluoto vihr

Kirjallinen kysymys tietosuojalain vaikutuksista kulttuuriperintöön ja kansakunnan muistiin

Eduskunnan puhemiehelle

Valmisteilla oleva EU:n tietosuoja-asetuksen kansallista soveltamista koskeva laki uhkaa vakavasti kulttuuriperintöorganisaatioiden toimintaa. Kulttuuriperintöorganisaatioissa (arkistot, kirjastot, museot) henkilötietojen käsittely liittyy kaikkeen perustoimintaan: kokoelmien kartuttamiseen, säilyttämiseen ja luettelointiin sekä tietopalveluun.

Arkistomateriaalien lisäksi henkilötietoja ovat kaikki valokuvat ja audiovisuaaliset aineistot (mukaan lukien haastattelut), joista yksittäiset ihmiset ovat tunnistettavissa. Pelkästään suomalaisten museoiden kuvakokoelmiin kuuluu 39 miljoonaa kuvaa.

Kulttuuriperintöorganisaatioiden kokoelmissa on myös huomattava määrä nykylainsäädännön tarkoittamaa arkaluonteista tietoa, joka koee mm. etnisiä vähemmistöjä (esim. romaanit ja saamelaiset), sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjä, maahanmuuttajia sekä vammaisia.

Valmisteilla oleva kansallinen tietosuojalaki huomattavine sanktioineen vaarantaa toteutuessaan suomalaisten kulttuuriperintöorganisaatioiden toiminnan. Kuvailutietojen liittäminen materiaaleihin, joissa on henkilöitä, muuttuu mahdottomaksi. Lisäksi jo tallennettujen tietojen välittäminen ja mahdollisesti myös säilyttäminen muuttuu laittomaksi. Materiaalien käyttö ja välittäminen tietopalveluna loppuu tai vähenee huomattavasti. Erityisessä vaarassa on sekä tallentamisen että esittämisen osalta vähemmistöryhmiin kuuluvien suomalaisten perinne ja historia. Näiltä ryhmiltä viedään käytännössä oikeus tulla muistetuksi.

Valmisteilla oleva laki on ristiriidassa myös nykyisen ja aikaisempien hallitusohjelmien linjausten kanssa. Hallitusohjelmat ovat vuosien ajan korostaneet digitalisaation merkitystä kulttuuriperintöorganisaatioiden kehittämisessä. Digitointia ja verkkopalvelua sekä sen myötä kulttuuriperintöaineiston saatavuutta ja käyttöä on pyritty edistämään kymmenienmiljoonien eurojen satsumuksilla.

Oikeusministeriön 21.6.2017 jättämän mietinnön valmisteluvaiheessa kulttuuriperintöorganisaatioiden esittämät näkemykset ja huolet ovat käytännössä jääneet vaille huomiota.

Asetuksen aiheuttamat ongelmat kulttuuriperintöorganisaatioille ovat moninaiset. Seuraavissa kuvissa on muutama käytännön esimerkki henkilötietoasetuksen seurauksista, jos kulttuuriperintöorganisaatioille ei mahdollisteta niiden tarvitsemia erivapauksia.

Kirjallinen kysymys KK 289/2017 vp

Vappu 1952. Kuvaaja: Bertel Okkola, Museovirasto.

- Tunnistettavia eläviä henkilöitä? Ovatko nuorimmat lapset elossa? Ovatko kyseiset henkilöt tunnistettavia?

Ravintolapäivä 2014. Kuvaaja: Sakari Kiuru, Museovirasto.

- Tunnistettavia eläviä henkilöitä. Ketkä kaikki kuuluvat tunnistettavuuden piiriin?

Kirjallinen kysymys KK 289/2017 vp

Hääpari 1942. Kuva: Viljo Pietinen, Museovirasto.
- Tunnistettavia henkilöitä. Ovatko vielä elossa?
- Arkaluonteiset tiedot: uskonnollinen vakaumus

Saamelaisperhe puurakennuksen edustalla 1940-luvulla. Kuvaaja Aarne Pietinen Oy, Museovirasto.
Tunnistettavia eläviä henkilöitä. Onko nuorin lapsi yhä elossa? Entä naiset?
- Arkaluonteiset tiedot: etninen syntyperä

Kirjallinen kysymys KK 289/2017 vp

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Aikovatko hallitus ja oikeusministeriö käyttää kulttuuriperintöorganisaatioiden toimintaedellytysten turvaamiseksi kaiken sen kansallisen liikkumavaran, johon EU:n tietosuoja-asetus antaa mahdollisuudet sekä

mihin toimenpiteisiin hallitus ja oikeusministeriö aikovat ryhtyä, jotta mainittujen organisaatioiden toiminta historian tallentamiseksi ja esittämiseksi on edelleen mahdollista tietosuoja-asetuksen tullessa voimaan toukokuussa 2018?

Helsingissä 26.6.2017

Outi Alanko-Kahiluoto vihr